

Development of curricula on Accessible Tourism for VET Tourism Courses

Projektas:

„Prieinamo turizmo programų, skirtų profesiniam mokymui, plėtra“
(TOUR4ALL)

Projekto partneris
Lietuvos žmonių su negalia sąjunga

Development of curricula on Accessible Tourism for VET Tourism Courses

Projekto tikslas:

Sukurti prieinamo turizmo modulį, skirtą profesinio mokymo studentams, dėstytojams ir turizmo srities profesionalams.

Geriau kvalifikuotas personalas galės teikti kokybiškesnes paslaugas, kas sukurs pridėtinę vertę turizmo sektoriui bei visuomenei.

Projektą remia Europos Komisija, ERASMUS+ Programa.

Projekto partneriai

PORTUGAL - Coordinator
CEPROF – Centros Escolares de Ensino Profissional Lda.
Ms. Ana Rita Moura
projectcoordination@espe.pt

PORTUGAL
Ovar Forma - Ensino e Formação Lda.
Ms. Isaura Oliveira
isauraoliveira@eprofcor.com

PORTUGAL
INOVAMAIŠ- Serviços de Consultadoria em Inovação Tecnológica S.A.
Ms. Marta Pinto
marta.pinto@inovamais.pt

GERMANY
IHK - Projektgesellschaft
Ms. Dorothea Möckel
moeckel@ihk-projekt.de

LITHUANIA
The Lithuanian Association of People with Disabilities
Ms. Ugnė Sakuniene
ugne.sakuniene@gmail.com

SPAIN
STEP – Stage Within European Programmes, S.L.
Ms. María Isabel Bernáldez
marisa@steptraining.net

BELGIUM
EfVET – European Forum of Technical and Vocational Education and Training
Ms. Valentina Chanina
efvet-office@efvet.org

ITALY
CSC- Centro per lo Sviluppo Creativo Danilo Dolci
Mr. Albert Biondo
alberto.biondo@danilodolci.org

ITALY
Fondazione M.E.T.A – Musei Eventi Turismo Alghero
Ms. Maria Giovanna Fara
mg.fara@fondazionemeta.it

MOKYMO MODULIS

Parengtas prieinamo turizmo mokomojo modulio projektas, kuriame pateikta informacija apie:

- **neįgaliuosius ir**
- **žmones su specialiaisiais poreikiais** (pagyvenusius žmones, besilaukiančias moteris, šeimas su mažais vaikais, žmones su laikinomis negaliomis, turinčius alergijas ir kt.),

negalios rūšis, tarptautinius ir nacionalinius teisės aktus, infrastruktūros ir objektų pritaikymą, gerą patirtį ir kt.

MOKYMO MODULIS

Modulis bus pateiktas MOODLE sistemoje

Nemokamai prieinamas internete

Šalys partnerės sieks, kad būtų įtrauktas į būsimųjų turizmo srities specialistų (viešbučių, restoranų, kelionių organizavimo, turizmo informacijos, pramogų organizavimo ir kt.) rengimo programas

Modulio trukmė - 50 val.

MOKYMO PLATFORMA

- 1 skyrius – Prieinamas turizmas: samprata, 5 val.
- 2 skyrius – Prieinamo turizmo teisės aktai, 5 val.
- 3 skyrius – Prieinamumas: infrastruktūra ir objektai, 4 val.
- 4 skyrius – Geroji patirtis, 3 val.
- 5 skyrius - Ekonominis ir socialinis prieinamo turizmo potencialas, 4 val.
- 6 skyrius - Socialiniai ir profesiniai įgūdžiai, 12 val.
- 7 skyrius - Praktinė patirtis, 8 val.
- 8 skyrius - Turistiniai paketai, 5 val.
- 9 skyrius - Informacija: publikacijos ir tyrimai, 4 val.

Metodika

Modulio turinys pristatomas PDF formatu, iliustruojamas vaizdo medžiaga ir / arba animacijomis.

Kad būtų lengviau pasiekti mokymosi rezultatus, parengta praktinių užduočių ir/arba pratimų.

Dėstytojams parengtas dokumentas „Patarimai dėstytojams“, kuris padės išdėstyti turinį tiesioginio mokymo aplinkoje.

Išmoktai skyriaus medžiagai įvertinti pateikti testai. Rezultatai bus pateikiami automatiškai, besimokantieji galės juos sužinoti realiu laiku.

Papildoma informacija ir šaltiniai pateikti „Sužinokite daugiau“ skiltyje.

Prieinamas turizmas: samprata

- Prieinamas turizmas kaip Universalus turizmas;
- Kaip atpažinti skirtingų rūšių negalią ir specialiuosius poreikius;

Bendri Prieinamo turizmo apibrėžimo bruožai:

Prieinamas VISIEMS

- Žmonėms su negalia (pastovia ar laikina);
- Pagyvenusiems žmonėms;
- Tėvams su mažais vaikais;
- Nėščiosioms.

Be kliūčių

- Architektūrinių
- Institucinių
- Požiūrio

Prieinamo turizmo rinka: keletas skaičių

2016 m. buvo nustatyta, kad bendra prieinamo turizmo rinka sudarė **27%** bendrosios populiacijos ir **12%** turizmo rinkos Europoje.

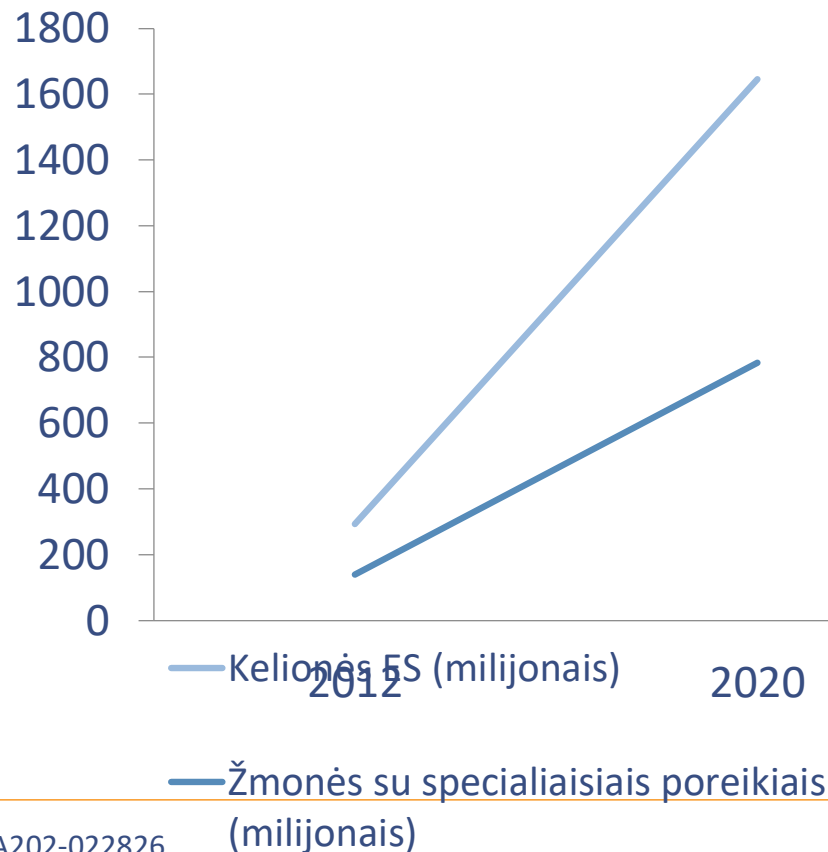
Pagyvenusių žmonių populiacija auga, o **vyresni nei 60 metų** žmonės sudarys **22%** bendrosios populiacijos **2050 m.**

Kasmet žmonių su specialiaisiais poreikiais pagausėja **1,2%**.

Kelionių skaičius

Pagal turimus duomenis ES kelionių skaičius auga, taip pat auga ir kelionių, kai keliauja žmonės su specialiaisiais poreikiais, skaičius.

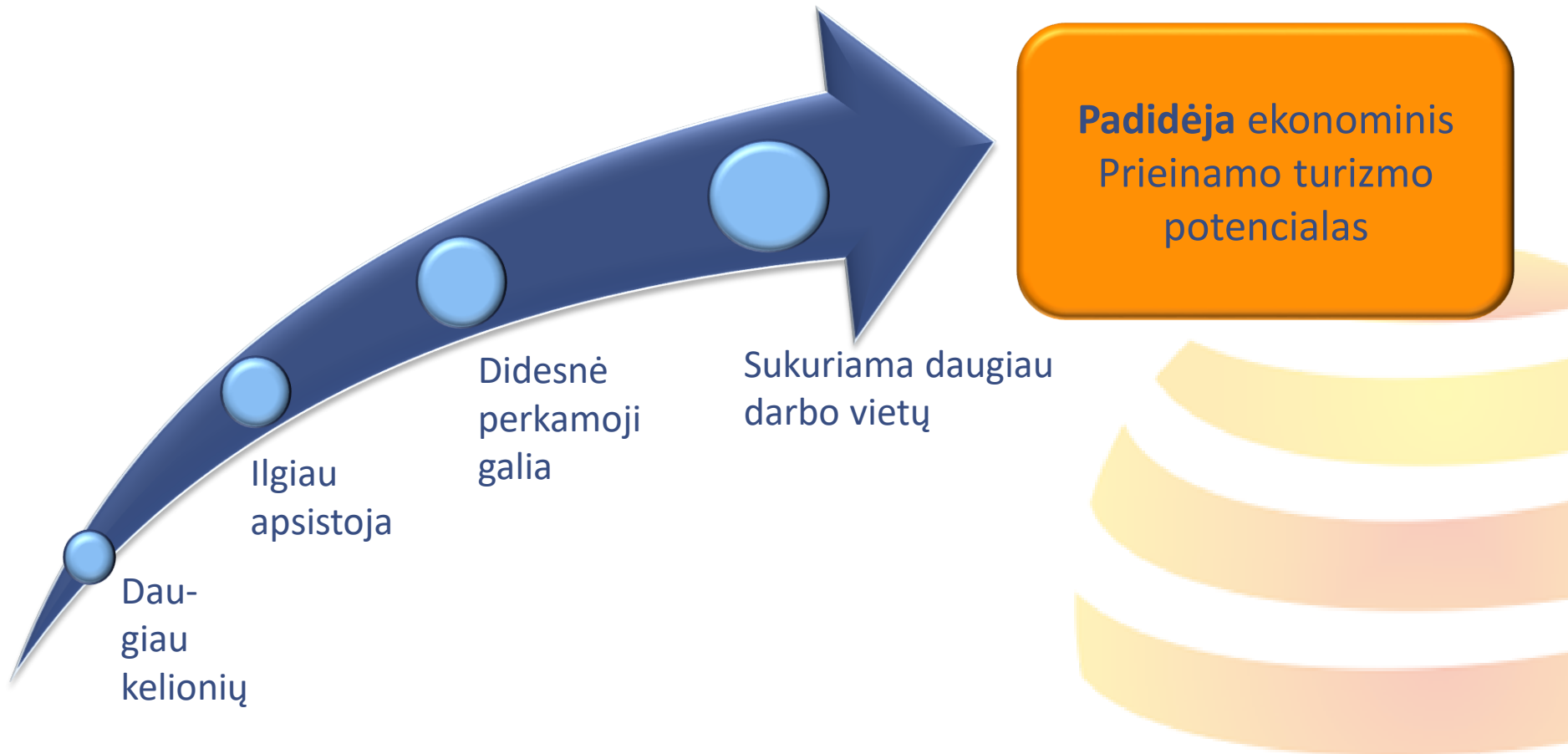

Prieinamo turizmo potencialas

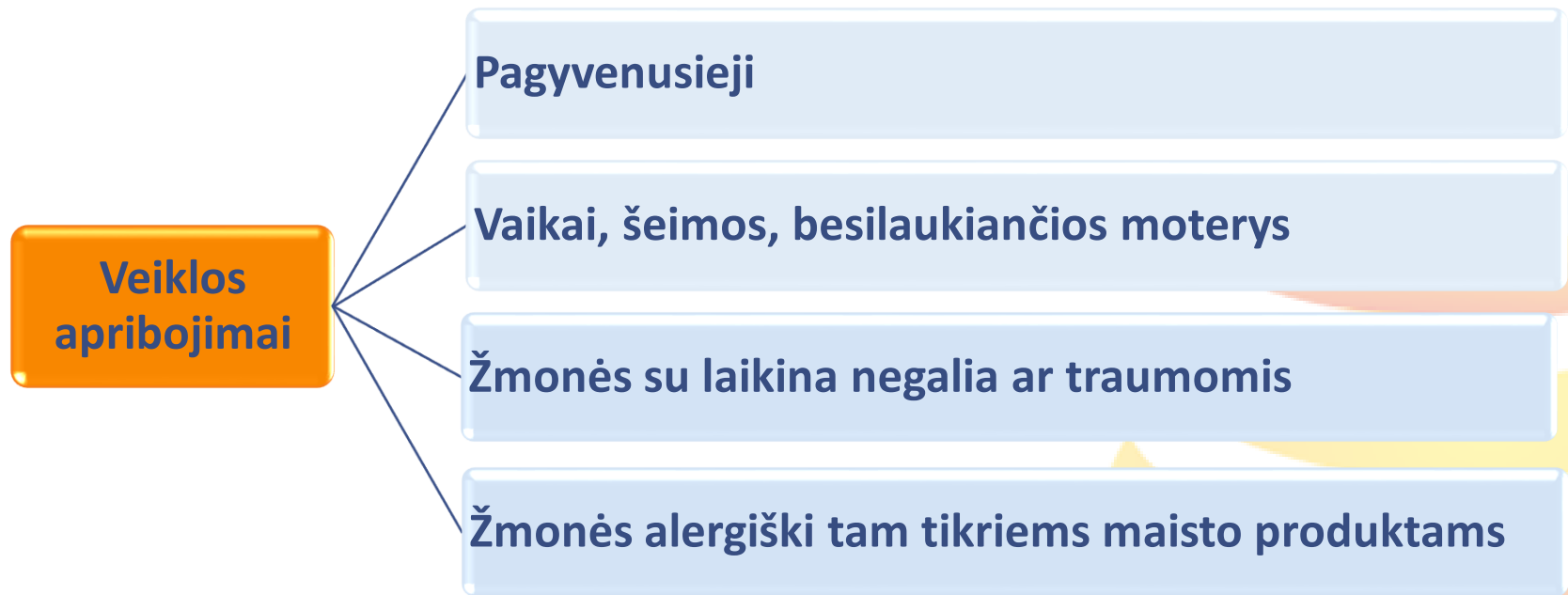
Grupė	Išleidžia dienos kelionei	Išleidžia kelionei su nakvyne
ES vidurkis	65	341
Neįgalieji	74,7	796
Pagyvenusieji	81,6	852

1 lentelė. Vidutinės turisto išlaidos 2014
(Šaltinis: European Commission Final Report & Eurostat 2014)

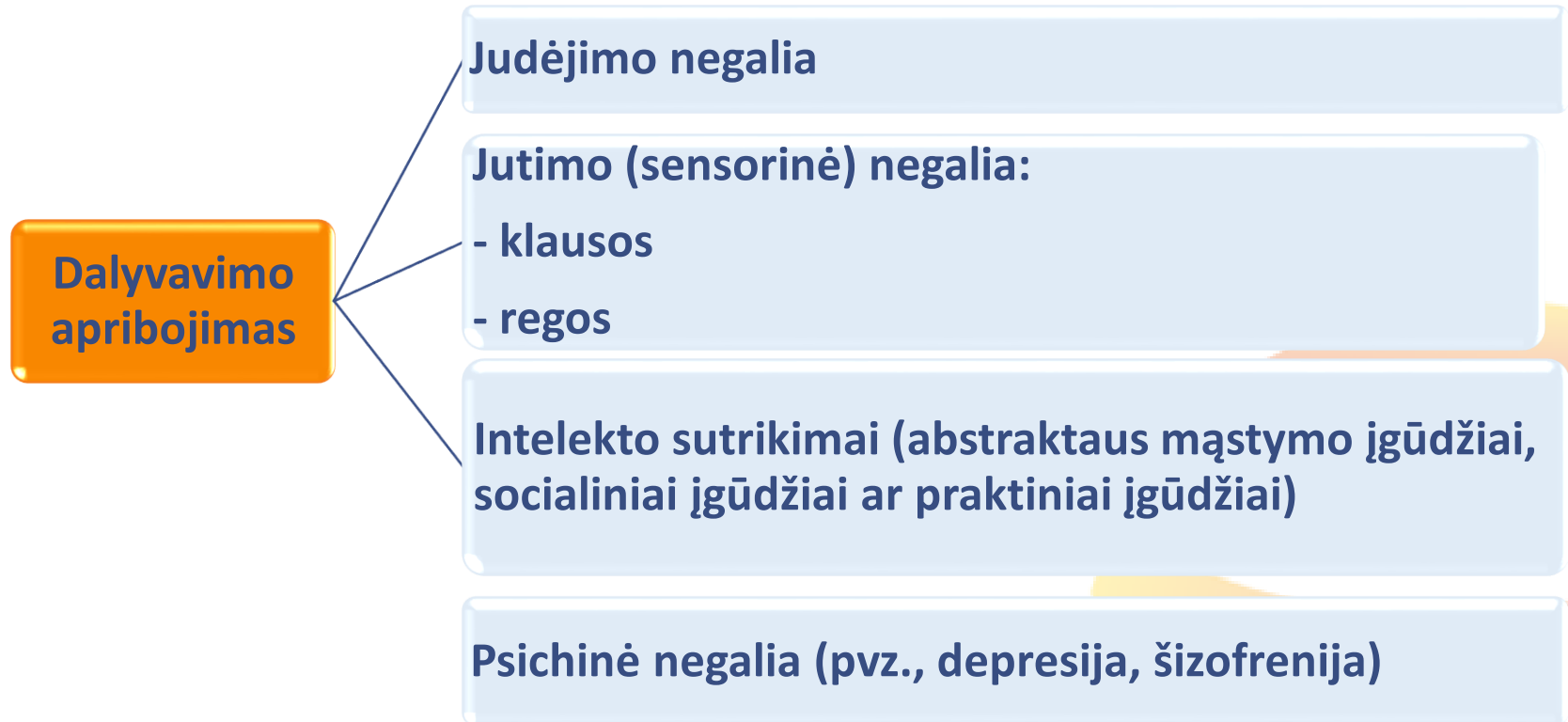
Turizmas visiems: ekonominė nauda

Skirtingų rūšių specialieji poreikiai:

Skirtingų rūšių negalia:

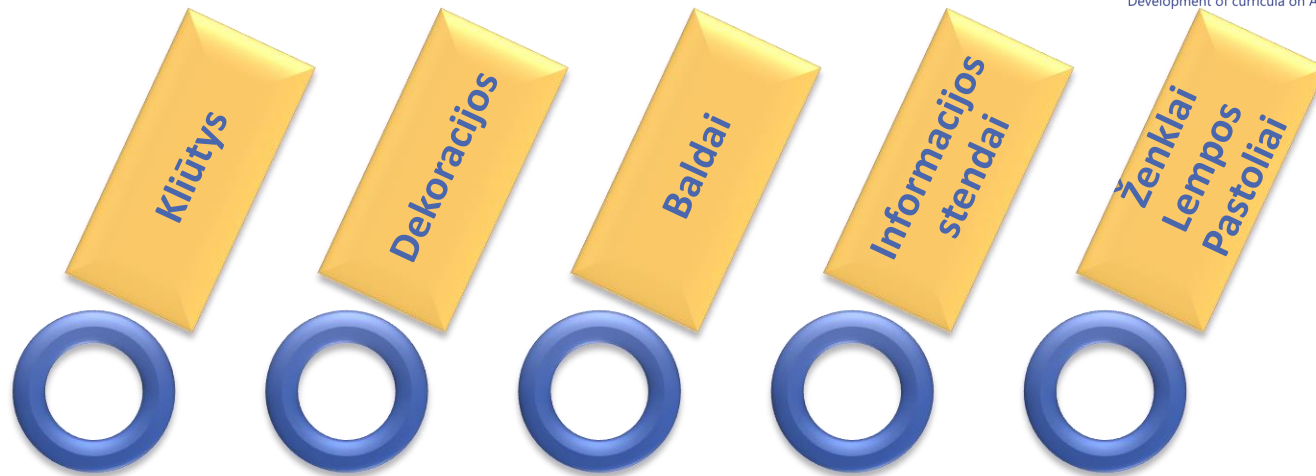

Į ką svarbu atkreipti dėmesį judėjimo negalios atveju:

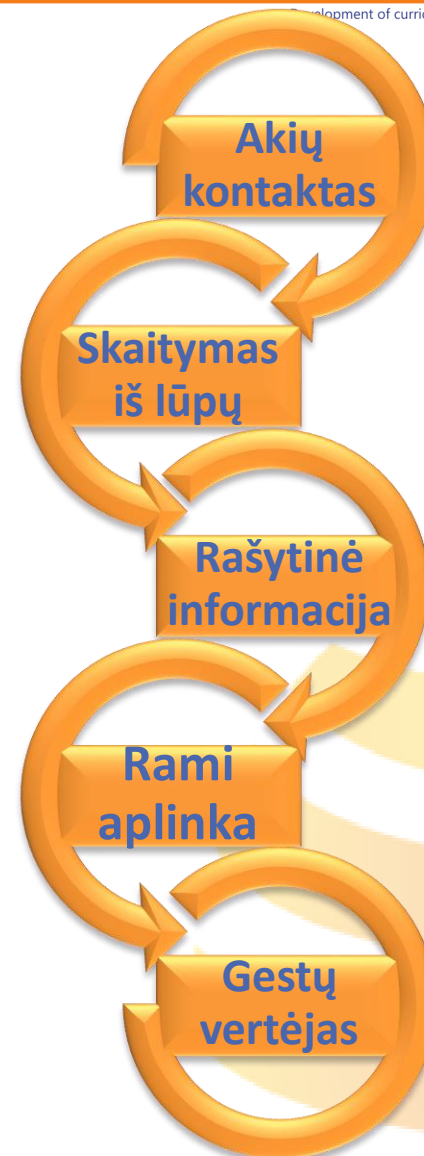
Į ką svarbu atkreipti dėmesį regos negalios atveju:

Kontrastingos, geriau matomos spalvos

1. Black on Yellow	9. White on Brown
2. Black on White	10. Brown on Yellow
3. Yellow on Black	11. Brown on White
4. White on Blue	12. Yellow on Brown
5. Yellow on Blue	13. Red on White
6. Green on Yellow	14. Yellow on Red
7. Blue on Yellow	15. Red on Yellow
8. White on Green	16. White on Red

Į ką svarbu atkreipti dėmesį klausos negalios atveju:

Kas gali padėti bendraujant su žmonėmis, turinčiais intelekto sutrikimų:

Rami aplinka

Skiriamas ilgesnis laikas

Tinkami ženklai

Suprantama informacija

Kas gali sukelti alergiją:

Turizmo ženklai ir simboliai

Viešojo sektoriaus įsipareigojimai:

- Sukurti tinkamą teisinę aplinką
- Sukurti įstatymus ir užtikrinti jų laikymąsi
- Įtraukti prieinamumą į visus planus
- Skatinti viešinimo iniciatyvas

Viešojo sektoriaus įsipareigojimai:

Paremti prieinamumo iniciatyvas

Įtvirtinti teigiamą diskriminaciją prieinamumui

Pagerinti bendradarbiavimą su privačiu sektoriumi

Privataus sektoriaus įsipareigojimai

- Laikytis įstatymų
- Apmokyti specialistus
- Nediskriminuoti
- Suteikti klientams išsamią, patikimą informaciją
- Tinkamai valdyti prieinamą infrastruktūrą ir įrangą

Prieinamumas: infrastruktūra ir objektai

Pagalbinės priemonės

Įranga ir techninė pagalba prieinamumui pagerinti, gali būti nuolatinė arba laikino naudojimo.

Pagalbinės priemonės

Ramos

Keltuvai su platforma

Vizualinis ar garso aliarmas

Turėklai

Nuotolinis valdymas

Funkcinės lovos

Pagalbinės priemonės

Neįgaliojo vežimėliai
paplūdimiams

Ženkliai su spalvotomis
piktogramas, taktiliniai
ženklai ir kt.

Prieigos kilimas

Durų rankenos

Pagalbinės
technologijos

Kaip nebrangiai pritaikyti aplinką

Didinamasis stiklas

Nešiojama
vibruojanti
priešgaisrinė
signalizacija su
lemputėmis

Spalvoti
rankšluosčiai
baltoje vonioje,
vizualiniam
kontrastui

Kad aplinka būtų
prieinamesnė, yra keli
nebrangūs ir paprasti
būdai ją pritaikyti

Nudažykite durų staktas
kontrastinėmis
spalvomis;

Telefonai su
dideliais mygtukais;

Sustatykite prie baseino
gultus, į kuriuos galima
lengvai persikelti iš neįgaliojo
vežimėlio

Kaip nebrangiai pritaikyti aplinką

Paplūdimio neįgaliųjų vežimėliai
paplūdimy

Nuolydis į vandenį ar įrengtas
baseino keltuvas

Po lauko iškylos stalais turi tilpti
neįgalūs, sėdintis vežimėlyje

Profesiniai ir socialiniai įgūdžiai. Skirtumai

Profesiniai įgūdžiai

Dar žinomi kaip „techniniai įgūdžiai“, būdingi tam tikram darbui, galima išmokti ir įvertinti, pavyzdžiui, mokėjimas naudotis tam tikra kompiuterine programa.

Socialiniai įgūdžiai

Dar žinomi kaip „pritaikomi, emociniai įgūdžiai“, jie parodo, kaip jūs žiūrite į gyvenimą, darbą ir bendravimą su kitais žmonėmis. Kaip pavyzdys – komunikaciniai įgūdžiai.

Lankytinos vietos ir objektai

- Reikia iš anksto sužinoti, ar lankomos vietos pritaikytos neįgaliesiems ar žmonėms su specialiaisiais poreikiais.
- Informacinės lentos turi būti tinkamame aukštyje.
- Neregiamis reikia informacijos audio formate.
- Negirdintiems reikia gestų kalba įrašytos informacijos arba gestų vertėjo.

Lankytinos vietos ir objektai

- Neįgaliesiems ir žmonėms su specialiaisiais poreikiais reikia numatyti daugiau laiko objektų lankymui.
- Jei nepritaikyti įprasti objektai, numatyti alternatyvas.
- Jei aplinka ir priemonės pritaikytos, neįgalieji gali aplankyti daugelį vietų ir išbandyti įvairias pramogas.

Komunikacija / Klientų aptarnavimas

Pagrindiniai patarimai:

Prieš puldami padėti žmogui su negalia, paklauskite, ar jam/jai reikia pagalbos.

Būkite atsargus fizinio kontakto metu.

Bendraukite taip, kaip ir su kitais žmonėmis.

Nesivadovaukite išankstinėmis nuostatomis.

**Always
ask before
you help.**

Restoranų paslaugos

Kaip aptarnauti žmones su įvairiomis negaliomis:

Neįgaliuosius vežimėliuose

- Atlaisvinti praėjimus
- Padėti įveikiant laiptelius
- Pasiūlyti atnešti maistą ir gėrimus savitarnos kavinėse

Žmones silpnomis rankomis

- Pasiūlyti šiaudelį
- Pasiūlyti supjaustyti maistą

Žmones su alergijomis

- Išvardinkite sudėtines maisto dalis

Restoranų paslaugos

Kaip aptarnauti žmones su regėjimo negalia:

- Palydėkite iki staliuko ir padėkite atsisėsti.
- Leiskite pačiam pasikabinti apsiaustą.
- Padėkite neregio daiktus šalia jo.

- Perskaitykite meniu.
- Patiekę maistą, paaiškinkite, kas yra lėkštėje pagal laikrodžio rodyklę

- Turėkite meniu skirtingomis kalbomis, paprastu šriftu ir aiškiai matomo dydžio raidėmis.

Informacijos pateikimas

- Interneto svetainėse, kuriose galima užsisakyti keliones, svarbu pateikti **kuo tikslesnę informaciją apie objektų pritaikymą** neįgaliesiems.
- Elektroninėse užsakymų sistemose galima sukurti alternatyvius kanalus, pritaikytus akliesiems (pvz., pokalbiai per „Skype“ ar telefonu).
- Svarbu, ar iki objekto galima atvykti (jei objektas pritaikytas, tačiau nėra kaip iki jo atvykti, objekto pritaikymas tampa nebesvarbus).
- Rekomenduoti neįgaliesiems, ką jie gali aplankyti, pasiūlyti patogų maršrutą.

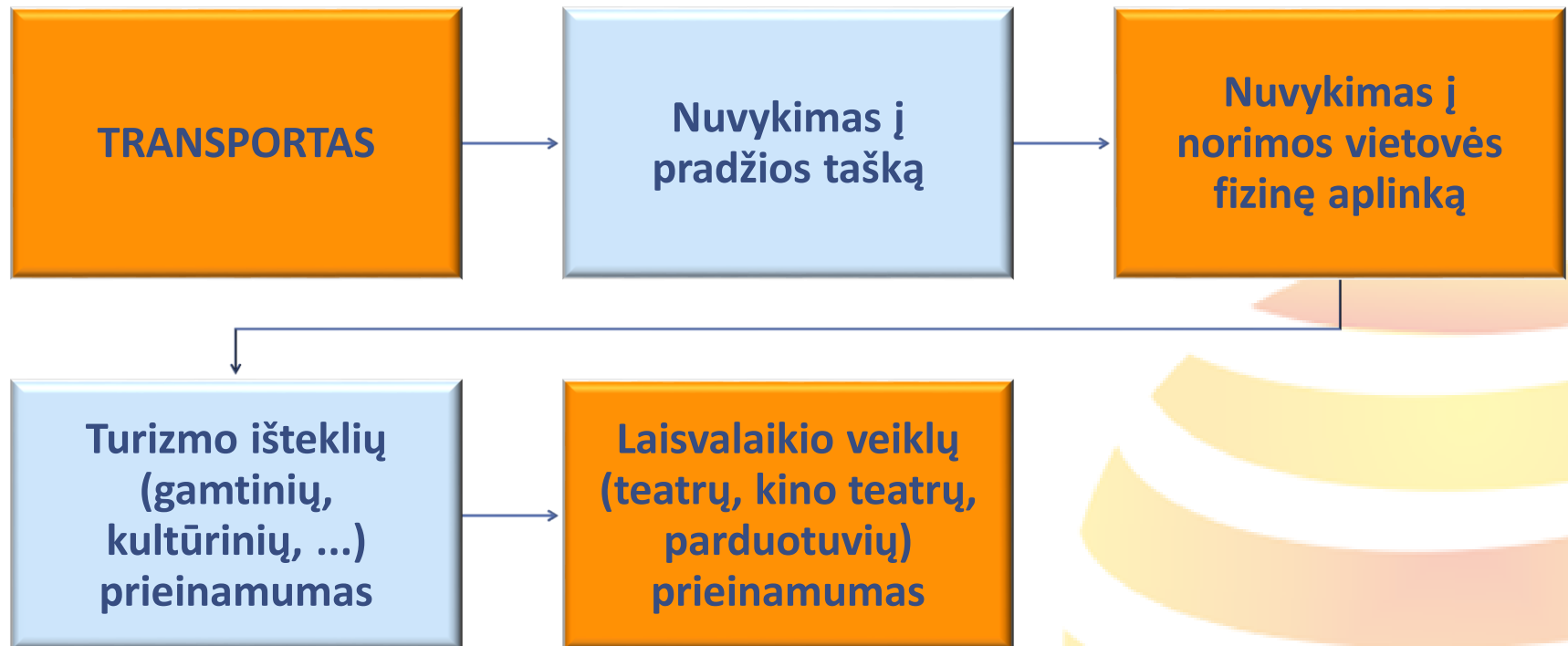
Konsultavimasis dėl prieinamo turizmo

- Visoms turizmo paslaugų įstaigoms, pritaikant aplinką ir paslaugas, mokantis elgtis su neįgaliais arba specialių poreikių turinčiais asmenimis, svarbu konsultuotis su neįgaliųjų organizacijomis.
- Neįgalieji gali būti geriausi ekspertai, testuojant paslaugas ar produktus.

Turizmo grandinė ir prieinamumas

Prieinamumas turi būti visose turizmo grandinės grandyse, jis turi būti suprantamas globaliai, nes paveikia visą procesą.

Būtina pasirūpinti visomis grandinės grandimis atskirai, bet kur kas svarbiau įvertinti vieno grandžių santykį su kitomis.

Jei trūksta vienos grandies grandinėje, ar ji per silpna, turizmo patirtis ar kelionė nekels klientui pasitenkinimo.

Testo pavyzdys

1. Jei į restoraną atvyksta klientas sunkiai valdantis rankas:

- a) Jam Jūsų pagalba nereikalinga
- b) Jūs turite jį pasodinti atokesnėje vietoje
- c) Turėtumėte padėti nusinešti maistą, pasisiūlyti jį supjaustyti (*teisingas atsakymas*)
-

2. Į viešbutį atvykus regos negalią turinčiam svečiui:

- a) reikia padėti jam nusinešti daiktus
- b) tvarkant jo kambarį visus daiktus padėti į tą pačią vietą (*teisingas atsakymas*)
- c) elgtis kaip ir su kitais svečiais, kad nepažemintumėte neregio orumo

3. Renginių vedėjai, bendrame renginyje dalyvaujant neįgaliesiems:

- a) turi visiškai jų neįtraukti į pramogas, nes neįgaliesiems gali atsitikti kas nors blogo
- b) išsiaiškinti neįgaliojo galimybes ir įtraukti į pramogas (*teisingas atsakymas*)
- c) neįgaliesiems skirti visą dėmesį, nes kiti klientai turi daugiau galimybių pasilinksinti

Prieinamas turizmas – turizmas visiems

- Turistų su negalia ar specialiaisiais poreikiais daugėja.
- Tokie turistai kelionei išleidžia daugiau ir apsistoja ilgesniam laikui.
- Jei patirtis buvo gera, šie turistai ištikimi – grįžta vėl ir vėl.
- Kad apie pritaikymus sužinotų, svarbu **pateikti kuo tikslesnę informaciją.**
- Didesnis pelnas → nauda.

Ačiū!
Patogių kelionių 😊

